

گفت وگو

مهسا قوی قلب

گروه اجتماعی

زنان، امروز نیمی از سرمایه‌های انسانی کشور هستند و بدون مشارکت آنان توسعه پایدار امکان پذیر نیست. به همین دلیل همیشه مواردی مثل لایحه منع خشونت با زمه‌هایی درباره کاهش سقف مهره، موضوع دختران بازمانده از تحصیل و آمارهای نگران کننده ازدواج و فرزندآوری، به بررسی‌های تخصصی و کارشناسانه نیاز دارد تا دغدغه دلسوزان این حوزه و نگرانی‌های جامعه زنان کاهش یابد. در هفته دولت، دکتر زهرا بهروزآذر، معاون ریاست جمهوری در امور زنان و خانواده، در گفت‌وگو با «ایران» از مهم‌ترین برنامه‌ها و دغدغه‌های حوزه زنان و همچنین سیاست‌های دولت برای ارتقای موقعیت آنان می‌گوید.

یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که سال‌هاست به دغدغه زنان و جامعه‌شناسان این حوزه بدل شده، پیشبرد لایحه منع خشونت است؛ این لایحه در چه مرحله‌ای قرار دارد و در دولت چهاردهم برای سرعت‌بخشی به آن چه اقداماتی انجام شده‌است؟

همان‌طور که می‌دانید، رئیس جمهوری محترم استرداد لایحه حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت را با نامدای به شماره ۴۳۵۷۴ در تاریخ ۱۱۰۴/۱۴۰۴ برای انجام تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی ارسال کرد. استرداد این لایحه در اجرای ماده ۱۳۴ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی و با توجه به تغییرات اساسی بود که در ساختار و ماهیت این لایحه در فرآیند رسیدگی در کمیته زنان و خانواده کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی انجام شده است و منجر به این تصمیم شد که طبق مصوبه ۱۰ اردیبهشت‌ماه هیأت وزیران، برای انجام تشریفات قانونی استرداد در دستور کار قرار بگیرد. اما با این اوصاف گفت‌وگوها بین نمایندگان دولت و مجلس همچنان در جریان است و ما امیدواریم مجلس محترم این ایرادات را برطرف کند.

دولت روی چه موضوعاتی دست گذاشته بود؟
حذف واژه خشونت از عنوان لایحه و حذف تعریف آن از متن لایحه، همچنین حذف اهداف لایحه، حذف تکالیف برخی دستگاه‌ها و اضافه شدن برخی موارد که اساساً ربطی به موضوع خشونت علیه زنان و خانواده ندارند. سخت‌تر شدن شرایط عسر و حرج زن به این صورت که در متن لایحه دولت، ارتکاب کتفر یا مجازات درجه ۶ تعزیری موجبات عسر و حرج زوجه محسوب می‌شد، اما در متن جدید، این مجازات به درجه ۴ تغییر کرد و شرایط عسر و حرج از ماده ۱۱۳ قانون مدنی سخت‌تر شد. برخی ایرادات فنی آیین دادرسی و موارد جزایی هم وجود داشت که نیازمند بازنگری کلی است. در جلساتی که مجدداً برگزار کرده‌ایم این مورد دوباره بررسی شده و امیدواریم مشکل حل شود.

به غیر از تلاش برای تصویب این لایحه، اقدام دیگری هم در حوزه آسیب‌های اجتماعی دارید؟
بله؛ علاوه بر پیگیری این لایحه، در موضوع پیشگیری و مقابله با خشونت علیه زنان، مکاتباتی با معاون اول محترم رئیس جمهوری انجام شد و درخواست فوریت در تدوین و تصویب مصوبه هیأت وزیران در خصوص راهکارهای اجرایی مقابله با خشونت علیه زنان شد که با دستور جناب آقای دکتر عارف این مصوبه پیشنهادی در دستور کار کمیسیون فرهنگی دولت قرار گرفته است.

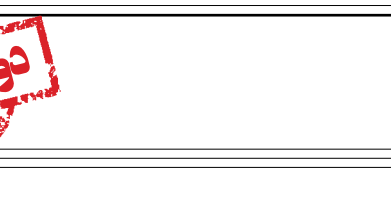
موضوع مهریه و کاهش سقف آن که قبل از جنگ تحمیلی ۱۲ روزه باعث نگرانی فعالان حوزه زنان شده بود در چه مرحله‌ای قرار دارد؟

موضوع اصلاح قانون مهریه و کاهش سقف ضمانت اجرایی آن از ۱۱۰ تا سکه به ۱۴ سکه همچنان در مرحله بررسی و گفت‌وگو قرار دارد و تصویب نشده است. معاونت زنان مخالفت خود را از طریق معاونت پارلمانی ریاست جمهوری به اعضای محترم مجلس اعلام کرده است. در این زمینه جلساتی هم با اعضای فراکسیون زنان مجلس داشته‌ایم. کاهش سقف مهریه بدون اصلاح سایر قوانین مرتبط با حقوق زنان مانند حق طلاق، حضانت و تنصیف اموال، می‌تواند به تضعیف موقعیت حقوقی و اقتصادی زنان منجر شود؛ چون مهریه در نظام حقوقی ایران نه تنها یک تعهد مالی، بلکه ابزاری حمایتی برای زنان است.

در حال حاضر این طرح در چه مرحله‌ای قرار دارد؟

طبق اخباری که داریم، این طرح در نوبت بررسی در صحن علنی مجلس قرار دارد.

موافقان این طرح چه استدلال‌هایی دارند؟
موافقان طرح از جمله برخی از نمایندگان مجلس، هدف از آن را کاهش تعداد زندانیان مهریه (حدود ۲۰۸۰ نفر بر اساس آمار اخیر) و جلوگیری از سوءاستفاده از ابزار کثیری حبس عنوان کرده‌اند. آنها استدلال می‌کنند که این اصلاح می‌تواند به تسهیل ازدواج و کاهش فشار اقتصادی بر مردان کمک کند. با این نشان داد این اقدام نه تنها به کاهش پرونده‌های قضایی منجر نشد، بلکه بالاترینی زنان را افزایش داد. در پاسخ به نگرانی‌های مطرح شده، معاونت امور زنان و خانواده پیشنهادهایی برای اصلاح این طرح ارائه کرده است، از جمله افزودن تبصره‌هایی به ماده ۲۲ قانون حمایت از خانواده که امکان توافق آزادانه زوجین بر میزان و نحوه اجرای مهریه را فراهم کند. همچنین تأکید شده هر گونه تغییر در قانون مهریه باید با بازنگری همزمان سایر قوانین مرتبط با حقوق زنان همراه باشد تا از ایجاد نابرابری بیشتر جلوگیری شود. این رویکرد اصلاحی با هدف حفظ تعادل بین حقوق زوجین و تقویت بنیان خانواده دنبال

زهرا بهروز آذر در گفت وگو با «ایران» از برنامه‌های دولت برای تأمین حقوق زنان و تحکیم خانواده می‌گوید

۵۷ زن حکم فرماندار و بخشدار گرفته اند

موضوع هر ساله توسط وزارت متولی رصد و پیگیری می‌شود و موانع شناسایی شده با تشکیل کارگروه‌های ویژه در ادارات کل مربوطه مورد بررسی قرار می‌گیرد. یکی از اقدامات کلیدی، استفاده از شبکه مشاوران برای جلوگیری از بازماندگی تحصیلی دختران به دلیل نبود مدرسه است. معاونت نیز به‌عنوان نهاد سیاست‌گذار، این فرآیند را به‌طور مستمر پایش می‌کند تا اطمینان حاصل شود برنامه‌ها به درستی اجرا شده و اهداف تعیین شده دست یابیم.

موضوع ازدواج و فرزندآوری یکی از دغدغه‌های همیشگی دولت‌هاست، در این حوزه و برای تحکیم بنیاد خانواده‌ود در واقع کاهش آمار طلاق چه برنامه‌هایی دارید؟

نگاه سیاستی در برهه‌های زمانی مختلف از یک سو باعث ایجاد و تعدد مراکز مشاوره خانواده مستقل یا وابسته به سازمان‌ها یا دستگاه‌ها شد و از طرف دیگر، اجرای سیاست‌های نظارتی معطوف به ساماندن‌هی و پایش این خدمات را با چالش مواجه کرد. در شرایط کنونی، ضرورت ساماندن‌هی خدمات مشاوره‌ای کاملاً ملموس است، چون باعث اعتبار بخشی به مراکز روانشناسی و مشاوره شده و همچنین فرهنگ سازی، تشویق و ترغیب خانواده‌ها به استفاده از خدمات روانشناسی و مشاوره در اختلافات خانوادگی را به دنبال دارد. به همین دلیل، در برنامه هفتم توسعه، معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری در بند هدف ترویج الگوی صحیح همسرگزینی، ترغیب به ازدواج بهنگام و پایدار و همچنین کاهش طلاق اقدام و آیین‌نامه اجرایی این بند را تدوین کند. طبق قانون، تدوین آیین‌نامه اجرایی این بند برعهده معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با همکاری وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی کشور و سازمان نظام روانشناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران با مشورت و تأیید هیأت وزیران است. (از مجل منابع

در مقوله فرزندآوری در کنار سایر نهادهای مرتبط چه وظایفی بر عهده شما قرار دارد و چه اقداماتی انجام داده‌اید؟

جوانی جمعیت و تقویت فرزندآوری یک موضوع صرفاً بخشی یا سازمانی نیست؛ بلکه یک مسأله ملی و راهبردی برای کل دولت چهاردهم است. به همین دلیل قانونگذار در «قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت» یک ساختار ویژه به نام ستاد ملی جمعیت پیش‌بینی کرده است تا همه دستگاه‌ها ذیل آن هماهنگ شوند. طبق قانون، دبیرخانه ستاد ملی جمعیت مسئولیت اصلی در تدوین برنامه عمل، هماهنگی بین دستگاه‌ها، پایش شاخص‌ها و برعهده دارد. در این میان، معاونت امور زنان و خانواده

زهرا بهروز آذر در بازدید از روند خروج مهاجران افغانستانی |

استعلام و پیگیری سازوکار پرداخت کمک‌هزینه مهدکودک به مادران شاغل، استعلام از معاونت حقوقی ریاست‌جمهوری درباره مرخصی تشویقی پدران و نیز بازدید از مراکز درمان ناباروری در سفرهای استانی برای رفع مسائل آنها انجام شده است. تلاش معاونت امور زنان و خانواده این است، علاوه بر ایفای نقش قانونی خود در ستاد ملی جمعیت، نقش تسهیل‌گر، هماهنگ‌کننده و سیاست‌گذار مکمل را ایفا کند تا حقوق زنان، کرامت خانواده‌ها و مصالح جامعه به‌طور همزمان در سیاست‌های نوین درمان ناباروری دیده شود.

کارآفرینی یکی از مهم‌ترین مشخصه‌هایی است که هر سازمان و نهاد دولتی باید به صورت ویژه به آن بپردازد در این زمینه چه اقداماتی انجام داده‌اید؟
کارآفرینی نه تنها موتور محرک اقتصاد ملی است، بلکه برای ما در معاونت امور زنان و خانواده، ابزاری برای توانمندسازی اجتماعی، کاهش آسیب‌پذیری و تحکیم بنیان خانواده محسوب می‌شود. به همین دلیل حوزه اشتغال و کارآفرینی یکی از اولویت‌های محوری ما در دولت چهاردهم بوده است. معاونت زنان در ۸۱ نشست و شورا از جمله هیأت دولت، کمیسیون مدیریت و سرمایه انسانی، شورای عالی اشتغال، شورای اجتماعی کشور، شورای ملی توسعه و حمایت از تشکل‌های مردم‌نهاد و شورای عالی انقلاب فرهنگی حضور فعال داشته و نقش آفرینی کرده است. بیش از ۳۰۰ مورد مشارکت در نشست‌ها و اجلاس‌ها نیز انجام شده که ۲۳ مورد آن به‌طور مستقیم به حوزه اشتغال و کارآفرینی اختصاص داشته است. این حضور، فرصت پیگیری مطالبات زنان کارآفرین در سطح عالی تصمیم‌گیری کشور را فراهم کرده است. معاونت زنان با همکاری با ستاد شاغل خانگی، طرح «کارا فن»، رابا همکاری سازمان فنی‌وحرفه‌ای کشور در دستور کار قرار داده است. هدف از این طرح، پرورش مربیان و منتورهای تخصصی حوزه کسب و کارهای خانگی و کارآفرینی زنان است. این برنامه علاوه بر مهارت‌افزایی، به ایجاد زنجیره ارزش در مشاغل خرد و کوچک و پیوند آنها با بازار کار ملی نیز کمک خواهد کرد. از طرفی یکی از راهبردهای جدی معاونت زنان، بررسی مسائل زنان از طریق بازدیدها و بررسی‌های میدانی است. ده‌ها بازدید از مراکز کارآفرینی، استارت‌آپ‌ها، واحدهای تولیدی و مشاغل خرد در زنان کارآفرین بویژه در سفرهای استانی انجام شده است. در این سفرها، مسائل و مشکلات زنان کارآفرین از نزدیک بررسی و با دستگاه‌های اجرایی فیربط برای رفع موانع آنها مکاتبه شده است. در جریان سفرهای استانی، ۸۰۴ مطالعه مردمی به معاونت منتقل شد که بخش عمده‌ای از آنها به موضوع اشتغال و کارآفرینی مربوط بود و تلاش شد از موضوعات آنها در دولت چهارچوب قوانین و مقررات حل شود. از طرفی معاونت زنان با همکاری صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون و وزارت کار، برای رفع مشکل وثیقه و ضامن زنان سرپرست خانوار اقدام کرده است و تاکنون بیش از ۵۰۰ زن سرپرست خانوار واجد شرایط به صندوق معرفی و برای آنان ضمانت‌نامه صادر شده است. اما بیشترین تمرکز ما بر زنان سرپرست خانوار بوده است؛ در این راستا برای اولین بار است که تسهیلات تکلیفی اشتغال با هماهنگی معاونت زنان توزیع خواهد شد. معاونت امور زنان و خانواده در دولت چهاردهم تلاش کرده کارآفرینی را نه فقط به‌عنوان یک سیاست اقتصادی، بلکه به‌عنوان سیاستی اجتماعی، فرهنگی و خانواده‌محور دنبال کند؛ سیاستی که آثار آن هم در سطح ملی قابل مشاهده است و هم در زندگی روزمره زنان و خانواده‌ها لمس می‌شود.

علاوه براین معاونت امور زنان و خانواده به‌طور ویژه بر توسعه کسب‌وکارهای خانوادگی نیز تمرکز کرده است. کسب‌وکار خانوادگی علاوه بر ایجاد اشتغال برای چند عضو یک خانواده، سبب تقویت انسجام خانوادگی، انتقال تجربه بین‌نسلی و افزایش تاب‌آوری اقتصادی در برابر بحران‌ها می‌شود. با اجرای چنین برنامه‌هایی، معاونت زنان تلاش دارد کارآفرینی را از سطح فردی فراتر برده و آن را به یک ظرفیت جمعی و خانوادگی برای ارتقای کیفیت زندگی و تحکیم بنیان خانواده تبدیل کند.

وضعیت زنان را در زمینه انتصابات بویژه در سطح مدیران چگونه می‌بینید؟

در دولت چهاردهم، انتصاب زنان در مناصب مدیریتی با جدیت بیشتری از سوی دولت و استانداندارن دنبال شده‌است. بخشی از مسیر توسعه حضور زنان در مدیریت، نیازمند تربیت مدیرانی با نگرش عدالت‌جستایی و بخشی دیگر وابسته به ارتقای توانمندی‌های خود زنان در پذیرش مسئولیت‌های خطیر است. در همین راستا، دوره‌های آموزشی ویژه‌ای همچون «مدیر به‌عنوان مربی» توسط معاونت ریاست جمهوری در امور زنان و خانواده طراحی و اجرا شده تا زنان مدیر برای ورود به موقعیت‌های تخصصی ترآماده شوند. البته توسعه صرفاً از مسیر دولت نمی‌گذرد و بخش خصوصی نیز باید از زنان توانمند استفاده کند. از این‌رو با همکاری وزارت اقتصاد و وزارت کار و رفاه اجتماعی، برنامه‌های اشتغال و کارآفرینی در دست تدوین است. با این حال، تا کنون ۲۷۲۴ نفر از بانوان به عنوان مدیر انتصاب یافته‌اند که در این چهارچوب، ۲۱ نفر توسط شخص رئیس جمهوری در سمت‌هایی مثل وزیر، معاون رئیس‌جمهور، سخنگوی دولت، عضویت در شوراهای عالی و... منصوب شده‌اند. ما اکنون ۹ معاون وزیر زن داریم و ۱۰ نفر از بانوان در سمت معاون معاون رئیس‌جمهور منصوب شده‌اند. ۱۹ مشاور زن وزیر یا معاون رئیس‌جمهور هم داریم. ۴۵ نفر در سمت‌های علمی و پژوهشی مثل رؤسای دانشگاه‌ها، رؤسای دانشکده‌ها، رؤسای پارک‌های علم و فناوری و... منصوب شده‌اند. ۱۹ فرماندار و ۳۸ بخشدار زن نیز تاکنون کارشان را آغاز کرده‌اند. ما در عرصه‌های بین‌المللی هم فعالیت داشته‌ایم. در چهارچوب همکاری‌های بریکس، اتحادیه تجاری زنان بریکس رانداازی و پس از ارزیابی و غربالگری و پنج نفر از زنان شایسته ایران انتخاب و به‌عنوان نمایندگان ایران معرفی شدند. در ذیل این اتحادیه تجاری، چهار کارگروه تخصصی کارگروه محیط زیست و اقتصاد فراگیر شکل گرفته و سند توسعه استانی بریکس نیز تا پایان شهریور تدوین و به استان‌ها ارسال خواهد شد.

معاونت
امور زنان
و خانواده
در دولت
چهاردهم
تلاش کرده
کارآفرینی را نه
فقط به‌عنوان
یک سیاست
اقتصادی،
بلکه به‌عنوان

سیاستی
اجتماعی،
فرهنگی و
خانواده‌محور
دنبال کند؛
سیاستی که
آثار آن هم در
سطح ملی
قابل مشاهده
است و هم
در زندگی
زنان
و خانواده‌ها
لمس می‌شود